

"Bir mâsumu idam etmek mi, yoksa on câniyi affetmek mi daha zarardır?" Dördüncü suali izah eder misiniz?

Mahkemeler ihkak-ı hak eden yerlerdir. Yani adaletten taviz vermeyen, mazlumun ve masumun hakkını ve hukukunu her halükarda koruyup muhafaza eden tarafsız kurumlardır.

31 Mart'ta Mahmut Şevket Paşa komutasındaki birlikler, İstanbul'da isyanı bastırarak haklı ve haksız birçok insanın ölümüne sebep olmuştur. İsyân bastırıldıktan sonra Hurşit Paşa riyasetinde mahkemeler kurulmuştur. Bu mahkemeler o zaman divan-ı harb-i örfi adıyla kurulan mahkemelerdir. Bu mahkemeler 31 Mart olayında suçluları, isyankârları ve canileri muhakeme ederek cezalandırmak üzere kurulmuştur.

Fakat durum karışık, ortalık müşevveş olduğundan, isyankârlar ve canilerle beraber bir çok masumlarda cezalandırılıp idam edilmiştir.

İşte Muazzez Üstadımız divan-ı harb-i örfide muhakeme edilirken, mahkeme heyetine cevap vermeleri için sualler soruyor. Sorduğu soruların biri de **"Bir masumu idam etmek mi? yoksa on caniyi affetmek mi? daha zarardır?"** diyor.

Yani canileri bulup cezalandırmak için kurulan bu mahkeme; acele edip, titiz davranmayarak veya bazı telkinatla ve iftiralarla çok masumları telef ve idam etmiştir. Belki de isyankârların ve canilerin çoğu yakalanamamış ve ceza görmemişlerdir. Netice olarak Üstadımız, şunu demek istiyor: Canileri yakalayıp cezalandırma bahanesiyle birçok masum ve mazlum zarar görüp cezalandırılmaktadır.

Soruyorum sizlere? Suçsuz bir masumu idam etmek, on caniyi affetmekten daha tehlikeli, daha mesuliyetli ve adalet nokta-i nazarından daha ağır ve zalimane bir karar değil midir? O halde sadece zalimler ve caniler cezalandırılmalıdır. Bu ise ciddi bir muhakeme ile mümkündür. Yani yaşın yanında kuruyu da yakmak adalete, şeriata ve insafa sığmaz.

"Dördüncü Soru: Bir mâsumu idam etmek mi, yoksa on câniyi affetmek mi daha zarardır?"(1)

"Toplumun ve devletin selameti için, ferdin hakkına ve hukukuna bakılmaz." düşüncesi zalimane bir düşüncedir. Halk dilinde ifade edildiği gibi, **"Kurunun yanında yaş da yanar."** ifadesi de bu zalim bakışı özetlemektedir.

Halbuki **Kur'an**, bir insanın hukuku ile bütün insanların hukukunu eşit görmekte ve ferdi topluma feda etmeyi men etmektedir. Yani "**Toplumun ve devletin selameti için fert feda edilemez.**" demektir.

Bir masumu haksız yere idam etmek, bütün insanlığı idam etmek gibidir ve zararların en büyüğüdür. Hatta on caniyi affetmekten daha büyük bir zarardır. Yani iki zarar arasında bir tercih yapmak gerekecekse, masumu idam etmemek tercihi seçilmelidir. Faraza bir masum dokuz cani ile aynı gemide olmuş olsa, o masumun hakkı ve hatırı için o gemi batırılamaz ve batırılmamalıdır...

(1) bk. [Divan-ı Harb-i Örfi, İki Mekteb-i Musibetin Şehadetnamesi.](#)